

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112, Dep.
0032 OSLO

Vår ref.: 509.92/SLH/TH/2008/77
Hamar, 30.04.2008

Høringsuttalelse til forslag til nye oppgaver til det regionale folkevalgte nivået (forvaltningsreformen)

Norsk Vann mener vannforvaltningsmyndigheten fortsatt bør tilligge fylkesmannen og ikke overføres til regionene/fylkeskommunene. Vår begrunnelse er at det er begrenset regionalt handlingsrom innenfor vannforvaltningsforskriften, det vil begrense interessemotsetningene mellom fylker med felles vassdrag, det vil gi en mer habil tverrsektoriell behandling, det vil hindre oppsplitting av kompetansemiljøer og det vil være i tråd med nabolandenes organisering. Etter vår mening bør disse forholdene veie tyngre enn argumentet som er anført for en overføring av vannregionmyndigheten; at de regionale vannforvaltningsplanene skal vedtas av regionene/fylkeskommunene etter plan- og bygningsloven. Dersom forvaltningsreformen mot formodning skulle vise seg å resultere i et fåtall regioner (landsdelsmodell), vil enkelte av våre argumenter mot overføring av myndigheten, svekkes.

Vi viser til departementets høringsbrev datert 26.02.2008, med høringsnotat med forslag til nye oppgaver til det regionale folkevalgte nivået.

Norsk Vann^{*)} vil avgi uttalelse til den delen av forslaget på **miljøvernområdet** som konkret vedrører vann- og avløpssektoren, nærmere bestemt forslaget om å overføre vannregionmyndigheten fra fylkesmannen til regionalt nivå/fylkeskommunene.

Norsk Vann mener vannregionmyndigheten ikke bør overføres fra fylkesmannen til regionene/fylkeskommunene

Vannregionmyndigheten har ansvaret for oppfølging av vannforvaltningsforskriften på regionalt nivå. Vannforvaltningsforskriften er som kjent norsk implementering av EUs rammedirektiv for vann. Ni fylkesmenn er utpekt som vannregionmyndighet i dag, iht. direktivets krav om én myndighet per nedbørfelt.

Norsk Vann mener vannregionmyndigheten ikke bør overføres fra den statlige fylkesmannen til regionene/fylkeskommunene. Vår begrunnelse er følgende:

- Begrenset handlingsrom: Det er et begrenset regionalt handlingsrom knyttet til vannregionmyndighetens oppgaver. Staten må uansett ha en vesentlig grad av styring med arbeidet.
- Større interessemotsetninger: Det vil være større interessemotsetninger mellom de ulike regionene/fylkeskommunene knyttet til felles vassdrag/nedbørfelt, enn mellom

fylkesmennene som har en felles statlig styringsplattform. Det vil kunne føre til høyere konfliktnivå og forsinkelser i forhold til allerede stramme tidsfrister for gjennomføring av direktivet. I forslaget til organisering legges det opp til at man ved uenighet om vesentlig spørsmål, kan bringe disse inn for Miljøverndepartementet for avklaring. Det er lett å se for seg at regioner/fylkeskommuner langs samme vassdrag ikke vil ha felles syn i saker som har stor praktisk og økonomisk betydning for det enkelte fylke, og departementet kan komme i en situasjon som hyppig brukt overdommer.

- Sektorinteresser: En hovedutfordring i arbeidet med å innfri rammedirektivet for vann, er å sørge for en rettferdig fordeling av byrder og forpliktelser mellom sektorene som berøres av direktivet. For kommunal avløpssektor er det viktig at man ikke blir pålagt en uforholdsmessig stor andel av forpliktelsene i forhold til andre sektorer. Avløpssektoren er allerede strengt regulert, men har punktutslipp som er lettere å kvantifisere enn mer diffuse forurensningskilder som landbruket. Vi frykter at skjevt dokumentasjonsgrunnlag skal kunne bli utslagsgivende ved prioriteringen av tiltak på tvers av sektorene. Regionene/fylkeskommunene vil ha større utfordringer enn fylkesmennene med å sannsynliggjøre at de gjennomfører tverrsektorielle, rettferdige avveininger, da de bl.a. er inne på eiersiden i energisektoren og også har viktige oppgaver med å tilrettelegge for bl.a. landbruk og næringsutvikling regionalt.
- Svakere kompetansemiljøer: Fylkesmannen besitter miljø- og vassdragsfaglig kompetanse, mens det er begrenset kompetanse på dette feltet hos fylkeskommunene i dag. Ved en eventuell overføring av vannregionmyndigheten til regionene/fylkeskommunene, skal fylkesmannen fortsatt ha ansvaret for viktige rådgivnings- og samordningsoppgaver innenfor vannforvaltningsforskriften i tillegg til oppgaver innen bl.a. forurensningsområdet. Med tanke på rekrutterings- og kompetanseutfordringene på miljøvernområdet i årene fremover, er det viktig å satse på en konsentrering av kompetansemiljøene på dette området i Norge. En modell med delt ansvar mellom regionene/fylkeskommunene og fylkesmannen vil gi svekket kompetansemiljø hos fylkesmannen og utfordringer med å bygge opp tilfredsstillende kompetanse hos regionene/fylkeskommunene.
- Nabolandenes organisering: I Sverige og Finland er det statlige vannregionmyndigheter. Vannregionmyndigheten i Norge skal ha forpliktende samarbeid med nabolandenes myndigheter om grenseoverskridende vassdrag. Det vil ventelig forenkle samarbeidet om alle aktører er statlige.

Forbehold

Ny region-/fylkesstruktur er foreløpig ikke avklart. Kommunene og fylkeskommunene har frist til 30. april 2008 for å gi endelige innspill om regional inndeling. Regjeringen vil så i løpet av våren utarbeide forslag til inndeling av det regionale nivået. Ut fra foreløpige vedtak i fylkesting og kommunestyre medio 2007, virker imidlertid de fleste å gå inn for en forsterket fylkesmodell (fylkeskommunene) fremfor en landsdelsmodell (regionene).

Flere av våre argumenter er basert på antagelsen om at Stortinget vil beslutte en forsterket fylkesmodell, med omtrent samme antall fylkeskommuner som i dag. Dersom det mot formodning blir vedtatt en landsdelsmodell, med et fåtall regioner, vil argumentene om større interessebetydninger og svakere kompetansemiljøer, bli svekket.

Vedtak av regionale forvaltningsplaner, jf. Ot.prp. nr. 32 (2007-2008)

Begrunnelsen i høringsnotatet for å overføre vannregionmyndigheten fra fylkesmannen til regionene/fylkeskommunene, er at de regionale forvaltningsplanene for hvert vassdrag skal vedtas som fylkesdelplaner etter plan- og bygningsloven; en oppgave som allerede er tillagt fylkeskommunene. For vassdrag som strekker seg over flere regioner/fylker, vil Regjeringen måtte peke ut én av regionene/fylkeskommunene i aktuelt nedbørfelt til å lede planarbeidet og påse at planen blir gjennomført.

I Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) om lov om planlegging og byggesaksbehandling (plandelen), er det foreslått nye bestemmelser om regionale planer som skal erstatte

fylkesplanbestemmelsene i dagens lov. I lovforslaget er bl.a. bestemmelsene om fylkesplan og fylkesdelplan slått sammen, og det er i merknadene presisert at en regional plan kan gjelde for hele regionen (jf. dagens fylkesplaner), for deler av regionen, eller den kan ta opp mer avgrensede tema for hele eller deler av regionen (jf. dagens fylkesdelplaner).

Norsk Vann mener at argumentet med at de regionale forvaltningsplanene for hvert vassdrag skal vedtas etter plan- og bygningsloven, ikke bør være avgjørende for hvem som skal være vannregionmyndighet.

Både kommunale og fylkeskommunale planprosesser vil være viktige bidrag til vannressursforvaltningen. Siden de fleste store vassdrag krysser både kommune- og fylkesgrenser, bør ansvaret for en helhetlig og overordnet forvaltning ivaretas av et organ utenfor kommunene og fylkeskommunene. Vi tror de regionale planene lettere kan bli akseptert og vedtatt, dersom fylkesmannen har ledet arbeidet og de berørte kommuner og fylkeskommuner har vært jevnbyrdige aktører i planprosessen. Fylkesmannen vil, som begrunnet over, best kunne ivareta den formelle og faglige styringen av arbeidet med utforming og oppfølging av planene, herunder avveiningen av de ulike sektorenes utslipp og de ulike fylkenes interesser.

Avsluttende kommentar

Arbeidet med å gjennomføre rammedirektivet for vann i Norge har korte tidsfrister og forutsetter smidige regionale prosesser med et velbegrunnet faglig innhold. Fylkesmannen er allerede sterkt involvert i dette arbeidet og har bygget opp sin kompetanse på området. Vi tror at en overføring av vannregionmyndigheten til regionene/fylkeskommunene vil føre til forsinkelser i arbeidet og gi et høyere konfliktnivå. Det vil verken fylkesmannen eller regionene/fylkeskommunene være tjent med.

Vi står til disposisjon hvis det skulle være behov for utdypning av våre synspunkter.

Med hilsen
Norsk Vann BA

Arne Johansen
Styreleder
(sign)

Einar Melheim
Direktør

Kopi til: KS Bedrift og Avfall Norge

Saksbehandler: Toril Hofshagen

*) Norsk Vann er en ikke-kommersiell interesseorganisasjon for vann- og avløpssektoren (VA-sektoren). Vi arbeider for å oppfylle visjonen "Rent vann – vår framtid" ved å påvirke til funksjonelle rammevilkår og legge til rette for kunnskapsutvikling og kunnskapsdeling. Norsk Vann eies av kommuner, kommunalt eide VA-selskaper, kommunenes driftassistanser og private andelsvannverk. Våre eiere representerer 340 kommuner og over 90 % av Norges befolkning. Norsk Vann har en samarbeidsavtale med KS.